

אוצר לעזי רש"י

לזיכרון עולם בהיכל ה'

אנו מודים לריבוננו-של-עולם על הכנסת ספר 'אוצר הלעזים' שחיבר ראש משפחתנו, אבינו מורנו ד"ר משה קטן זכרונו לברכה, ל'פורטל הדף היומי', לשימוש הלומדים. אבינו ז"ל, שנתבקש לישיבה של מעלה בשם טוב בירושלים עיה"ק בכ"ז במרחשון תשנ"ו (1995), נולד במולהוז שבגולת צרפת בכ"ה בתמוז תר"ף (1920) כצאצא למשפחות יראות ושלמות של יהדות אלזס (דור רביעי לרב שלמה זאב קליין זצ"ל, גדול תלמידי החכמים בצרפת בתקופתו). בראשית שנת תש"י (1949) עלה ארצה עם משפחתו הגדלה והולכת, במסירות נפש ולשם שמים. כל ימי חייו היו חוליות בשרשרת אחת של אהבת הבורא והתורה, ומתוך כך של אהבת הבריות, אהבת עמו וארצו, ואהבת משפחתו. במסגרת חיים מלאים וגדושים אלו עסק, בארץ ובחו"ל, בלימוד ובהוראה, בחינוך ובמחקר, בקירוב רחוקים לעמם, לארצם ולתורתם, בגמילות חסדים בגופו ובמומו, בצרכי הפרט ובצרכי הכלל; ועם כל כשרונותיו ועיסוקיו היה מצניע לכת ועניו, ומקבל את כל האדם בסבר פנים יפות.

גולת הכותרת של מחקריו הייתה הביאור והפירוש של אלפי הלעזים של רש"י, בפירושו על התנ"ך ועל הש"ס, שהיו מונחים עד עתה כאבן יקרה שלא היו לה כמעט הופכין. ובא אבינו-מורנו, ובעזרת ידיעותיו הרבות בתורה שבכתב ושבעל-פה ובדקדוק לשון הקודש, ובעיקר בזכות חריצותו ודייקנותו, עלה בידו לזהות ולבאר את אלפי הלעזים האלו; וכך המילים בצרפתית עתיקה שטרח רש"י להביא בפירושו, כדי לבאר בתכלית הדיוק את כוונתו בהסבריו השונים, שבו למלא את תפקידו. עבודתו של אבינו התבססה על מומחיותו בחקר כתבי-יד, בלשון ובהיסטוריה הצרפתיים, ובמיוחד בשפה הצרפתית העתיקה, שהיה מהיחידים שהיו בקיאים בה. בעקבות מחקריו עולות שוב לעיני המעיין והלומד, במלוא יופיין, מרגליות-הלעזים שפירז רש"י בפירושו, שבמשך השנים כוסו בטיט השיבושים ובאבק שינויי השפות. ידיעת פירוש הלעזים מסייעת לנו בהבנת הפסוקים והסוגיות על-פי כוונתו המקורית של רבן של ישראל.

זכה אבינו להעמיד דור ישרים מבורך, צבא גדול של עוסקים בתורה ובדרך ארץ, בחינוך וברפואה. זה המקום להודות לאמנו מורתנו מרת שולמית ז"ל, יקירת ירושלים, עמוד התווך של משפחתנו, טובה לשמים וטובה לבריות. היא נולדה כבת לקהילה העתיקה בעיר פרנקפורט דמיין ביום הכיפורים תרפ"ג (1922), ונפטרה בירושלים עיה"ק בשם טוב בשבת קודש ה' בניסן תשע"ג (2013). אמנו ז"ל הייתה עזר אמיתי לאבינו ז"ל, הלכה אחריו במדבר - והלכה איתו כל ימי חייו; בפרט מסרה את נפשה על עידודו וטיפוחו של אבינו ז"ל, בגוף וברוח, בשלוש השנים הקשות האחרונות לחייו. גם ספר זה לא היה יוצא לאור בלי דחיפתה ועידודה, בחיי אבינו ולאחר שנסתלק מעימנו.

המחבר ז"ל הקדים לאוצר הלעזים על התלמוד, שיצא לאור ראשונה, מבוא מקיף בו הסביר את עקרונות עבודתו; המתעניין ימצאהו להלן לפני ביאור הלעזים לתלמוד. ללעזי התלמוד צורף גם תרגום לאנגלית.

זה המקום להודות לקרובת משפחתנו הגב' אלס בנדהיים שתח', שהיא זו שיזמה את הקשר בין אבינו ז"ל לבין ד"ר הלל בלונדהיים, ובעזרתה הושגו כתבי היד של המלומד פרופ' דוד ש' בלונדהיים, מרצה

לצרפתית באוניברסיטת ג'ונס הופקינס שבארה"ב. אבינו נעזר בהם רבות לצורך עבודת הכנת הספר 'אוצר הלעזים'.

זכה אבינו-מורנו המחבר ז"ל שרבבות לומדי תורה בעולם כולו מסתייעים בספריו החשובים. וכשם שמדובבים ספריו את שפתותיו של הפרשן הגדול רש"י, כן מדובבים המעיינים בספריו ובתרגומיו את שפתותיו של המחבר בגן עדן.

תהיינה נשמותיהם צרות בצרור החיים.

יואל קטן, בשם בני המשפחה

חורף תשע"ה